

Pénzügyi vállalkozások aktualitásai

Gyenes Krisztina

2022. október 13.

Tartalom

1. Fejezet Piaci áttekintés, fogalmak

2. Fejezet Számviteli szabályozás

- ▶ Hazai szabályozás (követeléskezelő cégek, lízing cégek)
- ▶ Nemzetközi szabályozás (követeléskezelő cégek, lízing cégek)

3. Fejezet Aktualitások

- ▶ Moratórium
 - Fizetési moratórium
 - Agrár moratórium
- ▶ Kamatstop
- ▶ Extraprofit adó (lásd korábbi előadás)

Piaci áttekintés, fogalmak

Pénzügyi vállalkozások statisztika

Ismérv	Összesen	HAS	IFRS
Piaci szereplők	246 darab	237 darab	9 darab
Arány	100%	96%	4%
Mérlegfőösszeg	2,814,356 m Ft	2,125,954 m Ft	688,401 m Ft
Arány	100%	75%	25%
Tárgyévi eredmény	150,303 m Ft	67,054 m Ft	83,249 m Ft
Arány	100%	45%	55%

Forrás: MNB,
Aranykönyv 2021

Pénzügyi vállalkozás – HPT 9.§ (1)

9. § (1) Pénzügyi vállalkozás

a) az a pénzügyi intézmény, amely - a 3. § (1) bekezdés d) és e) pontjában, valamint a 8. § (2) bekezdésében meghatározott tevékenység kivételével -, egy vagy több pénzügyi szolgáltatást, vagy fizetési rendszer működtetését végzi, és

b) a pénzügyi holding társaság.

- (2) Pénzügyi ügynöki tevékenységet a bankközi piacon pénzügyi vállalkozás csak kizárólagos tevékenységként végezheti.
- (3) Külföldi pénzügyi vállalkozás fióktelepe útján a 3. § (1) bekezdés b) és c), valamint g)-l) pontjában, illetve a 3. § (2) bekezdés a)- d) és f) pontjában meghatározott tevékenységet végezhet, ha ezek végzésére a székhelye szerinti illetékes felügyeleti hatóságtól engedéllyel rendelkezik.
- (4) Az alapítványi formában működő pénzügyi vállalkozás gazdasági tevékenysége keretében kizárólag a 3. § (1) bekezdés a) g) pontjában meghatározott pénzügyi szolgáltatási tevékenységet, és b) i) pontja szerinti pénzügyi szolgáltatás közvetítéséből ügynöki tevékenységet végezhet.

Pénzügyi szolgáltatás, kiegészítő pénzügyi szolgáltatás – HPT

3.§ (1)

- Pénzügyi szolgáltatás
 - *a) betét gyűjtése és más visszafizetendő pénzeszköz nyilvánosságtól történő elfogadása (kizárólag hitelintézet),*
 - *b) hitel és pénzkölcsön nyújtása,*
 - *c) pénzügyi lízing,*
 - *d) pénzforgalmi szolgáltatás nyújtása (kizárólag hitelintézet),*
 - *e) elektronikus pénz kibocsátása (kizárólag hitelintézet),*
 - *f) olyan papír alapú készpénz-helyettesítő fizetési eszköz (például papír alapú utazási csekk, váltó) kibocsátása, illetve az ezzel kapcsolatos szolgáltatás nyújtása, amely nem minősül pénzforgalmi szolgáltatásnak,*
 - *g) kezesség és garancia vállalása, valamint egyéb bankári kötelezettség vállalása,*
 - *h) valutával, devizával - ide nem értve a pénzváltási tevékenységet -, váltóval, illetve csekkel saját számlára vagy bizományosként történő kereskedelmi tevékenység,*
 - *i) pénzügyi szolgáltatás közvetítése,*
 - *j) letéti szolgáltatás, széfszolgáltatás,*
 - *k) hitelreferencia szolgáltatás, valamint*
 - *l) követelésvásárlási tevékenység.*
- Kiegészítő pénzügyi szolgáltatás
 - *a) pénzváltási tevékenység (kizárólag hitelintézet);*
 - b) fizetési rendszer működtetése;
 - c) pénzfeldolgozási tevékenység;
 - d) pénzügyi ügynöki tevékenység a bankközi piacon;
 - e) forgatható utalvány kibocsátására irányuló tevékenység.
 - f) hitel-tanácsadási tevékenység

A cityscape at sunset. The sun is low on the horizon, casting a warm orange glow over the scene. In the foreground, a river flows, with a small boat visible. A bridge with a dark metal structure spans across the river. In the background, a city skyline is visible, featuring several skyscrapers. On the right side, a prominent, tall, modern skyscraper with a glass facade stands out. The sky is filled with soft, wispy clouds, and the overall atmosphere is serene and golden.

Számviteli szabályozás

Fontosabb hazai jogszabályi háttér és számviteli szabályozás

250/2000
Korm.
rendelet

a hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól

2013. évi
CCXXXVII tv.

a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról („HPT”)

2000. évi
C tv.

a számvitelről

Fontosabb nemzetközi számviteli standardok

IFRS 9

Pénzügyi instrumentumok: Besorolás és értékelés: milyen értékelési kategóriába kerüljön egy eszköz vagy forrás, és utána hogyan kell értékelni?

IFRS 16

Lízingek

Faktor, követeléskezelő
cégek

Jogszáabályi háttér

Hpt.: Faktoring

- A Hpt. definiálja a követelésvásárlást:

„Követelésvásárlási tevékenység: követelésnek - a kötelezett kockázatának átvállalásával vagy anélkül történő - megszerzése, megelőlegezése (ideértve a faktoringot és a forfetírozást is), valamint leszámítolása, függetlenül attól, hogy a követelés esedékességének nyilvántartását és a kintlévőségek beszedését ki végzi”

- A definíció nem tesz különbséget faktoring és követelés-adásvétel között, így magában foglalja a Ptk. szerinti faktoringot és követelés-adásvételt egyaránt.

Jogszabályi háttér 250/2000. kormányrendelet

Vásárolt követeléssel azonosan kezelt követelés:

olyan követelés, amely nem az azt keletkeztető szerződés keretében, hanem utólag, más megállapodás, gazdasági esemény [csereügylet, tulajdonos által teljesített nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás (apport), garancia, kezesség beváltása, egyéb esemény] kapcsán került a pénzügyi intézményhez az eredeti szerződés szerinti jogosulttól vagy más személytől.

Faktoring sajátosságai

- 1.) Kereskedelmi faktoring (finanszírozási tevékenység)
- 2.) Work-out faktoring (követeléskezelés)

Kereskedelmi faktoringhoz kapcsolódó jellemző folyamatok

- Faktorálási folyamat
 - Vevő és / vagy szállító vizsgálata (minősítése)
 - Fedezetek ellenőrzése (hitelbiztosítéki nyilvántartás, óvadék, biztosítás, kezesség)
 - Folyósítás
 - Beszedés
 - Visszkereseti jog érvényesítésének folyamata
- Monitoring, értékvesztés
 - „Nemteljesítések”, hitelezési kockázatok értékelése
 - Fedezetérvényesítés folyamata
 - Garanciák, kezességek befogadása, érvényesítésük
 - Csalásgyanús ügyletek ellenőrzése
- Refinanszírozás

Work-out faktoring (vásárolt követelés) kapcsolódó jellemző folyamatok

- Követeléskezelés folyamat
 - Pénzbefolyás elszámolása
- Értékelés, értékvesztés elszámolási folyamat
 - „Nemteljesítések”, hitelezési kockázatok értékelése
 - Fedezetérvényesítés (pl: Ingatlan) folyamata
 - Garanciák, kezességek befogadása, érvényesítésük
 - Csalásgyanús ügyletek ellenőrzése
- Refinanszírozás

Work-out faktoring (vásárolt követelés) pénzbefolyás elszámolása

- A követeléskezelő az ügyfelek részére a felmondott hitelszerződés alapján a hitelszerződésben rögzített feltételek szerint jogosult a vásárolt követelést továbbkamatoztatni (kamatot és késedelmi kamatot, valamint kezelési költséget felszámolni (együttesen: "saját elemek").
- A vásárolt követelés vásárolt tőkéből, vásárolt kamatból, vásárolt késedelmi kamatból és vásárolt költségből épülhet fel (együttesen: "vásárolt elemek"). A vásárolt tőkére a követeléskezelő kamatot, késedelmi kamatot és kezelési költséget számít fel, továbbá a vásárolt kamatra késedelmi kamat is felszámításra kerül.
- A Ptk. 6.46.§ értelmében ezen követeléselemek kielégítési sorrendje: költség, kamat és főtartozás (tőke). Nincs azonban egyértelműen rögzítve a 250/2000. (XII.24) Korm. rendeletben sem, hogy a saját és a vásárolt elemek kielégítési sorrendje esetében milyen szabályszerűség alkalmazandó. Mivel a saját elemek alapjai a vásárolt elemek, ezért a reális és a Ptk. előírásait is figyelembe vevő kielégítési sorrend az alábbi:
 1. Saját költség
 2. Vásárolt költség
 3. Saját késedelmi kamat
 4. Vásárolt késedelmi kamat
 5. Saját kamat
 6. Vásárolt kamat
 7. Vásárolt tőke

Work-out faktoring (követeléskezelés) fontosabb számviteli elszámolások

Számviteli elszámolás	Hazai elszámolás		IFRS	
	Mérleg sort érintő könyvelés	Eredménykimutatást érintő könyvelés	Mérleg sort érintő könyvelés	Eredménykimutatást érintő könyvelés
Vásárolt követelés kezdeti megjelenítése	Bekerülési értéken (vételár)	-	Értékvesztett („POCI”) pénzügyi eszköz	
Vásárolt követelés követő értékelés	Nettó könyv szerinti értéken (Bekerülési érték – értékvesztés)	-	Hitelkorrigált effektív kamatlábbal számolt amortizált bekerülési értéken*	
Kamatbevétel elszámolása	-	Pénzbefolyással egyidőben	-	Effektív kamatláb módszerrel
Értékvesztés elszámolás		Értékvesztés képzés / visszaírás bruttó módon		*

*A kezdeti megjelenítéskor értékvesztettnek minősített POCI eszközök hitelkorrigált effektív kamatlábjának kiszámítása során figyelembe vételre kerül a becsült CF-ban a kezdeti becsült hitelezési veszteség és a fordulónapon csak az élettartalmi várható hitelezési veszteségben a kezdeti megjelenítés óta bekövetkezett halmozott változások jelennek meg az eredményben

IFRS 9- POCI hitelek

Purchased (vásárolt)
Originated (keletkeztetett)
Credit
Impaired (értékvesztett)

A **kezdeti megjelenítéskor értékvesztettek**, vagyis, ha egy vagy több esemény bekövetkezése hátrányosan érinti a pénzügyi eszköz becsült jövőbeli cash flow-it.

Ilyen események lehetnek az alábbiak:

- ▶ a kibocsátó vagy a hitelfelvevő jelentős pénzügyi nehézsége;
- ▶ Szerződés szegés, például nem teljesítésből vagy késedelemből adódóan;
- ▶ a hitelfelvevő várhatóan csődbe megy, vagy egyéb pénzügyi reorganizáció várható;
- ▶ **beszerzés nagymértékű diszkonttal, amely diszkont a hitelezési veszteséget tükrözi.**

Lízing cégek

Jogszabályi háttér

Hpt.: Pénzügyi lízing meghatározása

A Hpt. 6. § definíciója alapján

- A pénzügyi lízing az a tevékenység, amely szerint a lízingbe adó a tulajdonában álló lízingtárgyat a lízingbevevő határozott idejű használatába adja oly módon, hogy a használatba adással a lízingbevevő
 - viseli a kárveszélyből származó kockázatot
 - a hasznok szedésére jogosulttá válik
 - viseli a közvetlen terheket
 - jogosultságot szerez arra, hogy a szerződésben rögzített időtartam lejártával a lízingdíj teljes tőketörlesztő és kamattörlesztő részének valamint a rögzített maradványérték megfizetésével a lízingtárgyon ő vagy az általa megjelölt személy tulajdonjogot szerezzen. A felek szerződésben kötik ki a lízingdíj tőkerészét és kamatrészét és azok ütemezését. A tőkerész a lízingtárgy szerződés szerinti árával azonos.

IFRS 16 - Lízing definíciója

- ▶ Egy szerződés lízingszerződés vagy lízinget tartalmaz, ha:
 - ▶ A lízing tárgya azonosítható eszköz (közvetlenül vagy közvetve):
 - ▶ A szerződés tartalmazza, megnevezi az eszközt
 - ▶ Az eszköz nincsen említve a szerződésben azonban a szállító, csak egy bizonyos eszköz használatával tudja teljesíteni azt
 - ▶ Abban az esetben, ha a szállítónak a szerződés időtartama alatt lehetősége van helyettesíteni az eszközt („substantive substitution right”) a szerződés nem lízing szerződés
 - ▶ A szerződés átadja az azonosítható eszköz használatának irányításához kapcsolódó jogot a futamidő alatt a megfelelő ellentételezéssel szemben; a használati periódus alatt a vevőnek a következő jogai vannak:
 - ▶ Irányítja az azonosítható eszköz használatát (meghatározza hogyan és milyen célból használja azt) és
 - ▶ Megszerzi az összes gazdasági hasznot annak irányításából

Diszkontráta az a ráta, melyet a lízingbeadó számol fel a lízingbevevőnek – lízing implicit kamatlába.

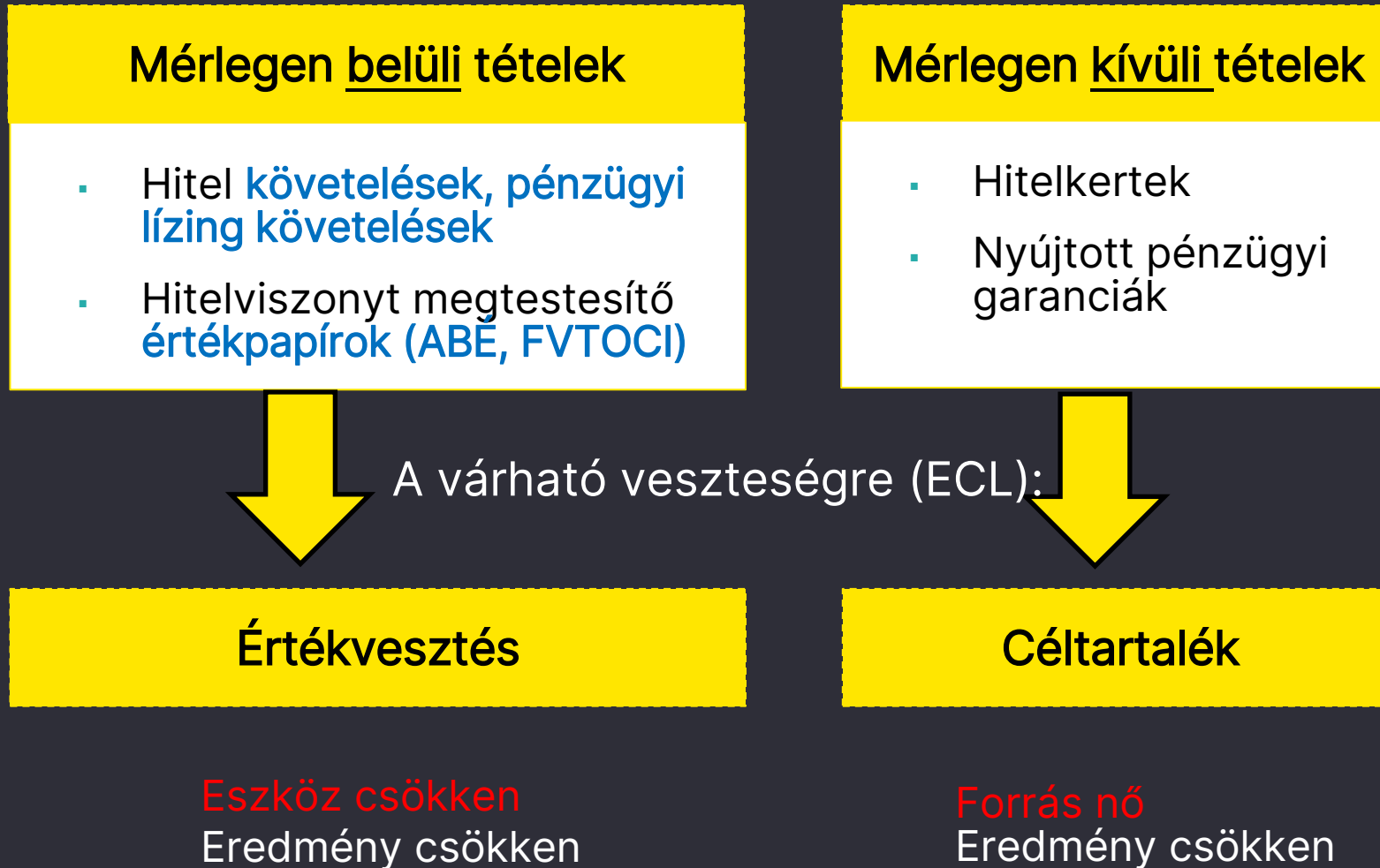
Hazai számviteli sajátosságok lízing cégeknél

- 250/2000-es kormányrendelet
 - Kamatelszámolás sajátosságai, kamatfüggősítés szabálya
 - Jutalék elhatárolás gyakorlata összemérés elve alapján
- 39/2016-os MNB rendelet a nem teljesítő kitettségre és az átstrukturált követelésre vonatkozó prudenciális követelményekről
 - Ügyfelekkel szembeni követelések értékelése
 - A Hpt. szerinti pénzügyi és nem pénzügyi szolgáltatásból származó követelésre kell alkalmazni
 - Kitettségek minősítése (egyedi és csoportos)
 - Teljesítő és nem teljesítő kitettségek ezeken belül külön jelölve az átstrukturált szerződéseket
 - Legalább negyedévente kell minősíteni a kitettségeket

IFRS 9 hatóköre

Szakasz	Főbb hatókör része	Nincs a standard hatókörében
1. Besorolás és értékelés	<ul style="list-style-type: none">• Pénzügyi instrumentumok• Hitelnyújtás (loan commitments)• Követelések a vevőkkel kötött szerződésekből (IFRS 15)	<ul style="list-style-type: none">• Lízing szerződések (IFRS 16)• Részesedések leányvállalatokban, társult vállalkozásokban (IAS 28)
2. Értékvesztés	<ul style="list-style-type: none">• Pénzügyi instrumentumok• Lízing szerződések (lízingbe adó) (IFRS 16)• Követelések a vevőkkel kötött szerződésekből (IFRS 15)	

IFRS 9 - Pénzügyi eszközök értékvesztése

IFRS 9- Értékvesztés fogalmak

Stage 1

Stage 2

Stage 3

Csoportos értékelési
módszertan

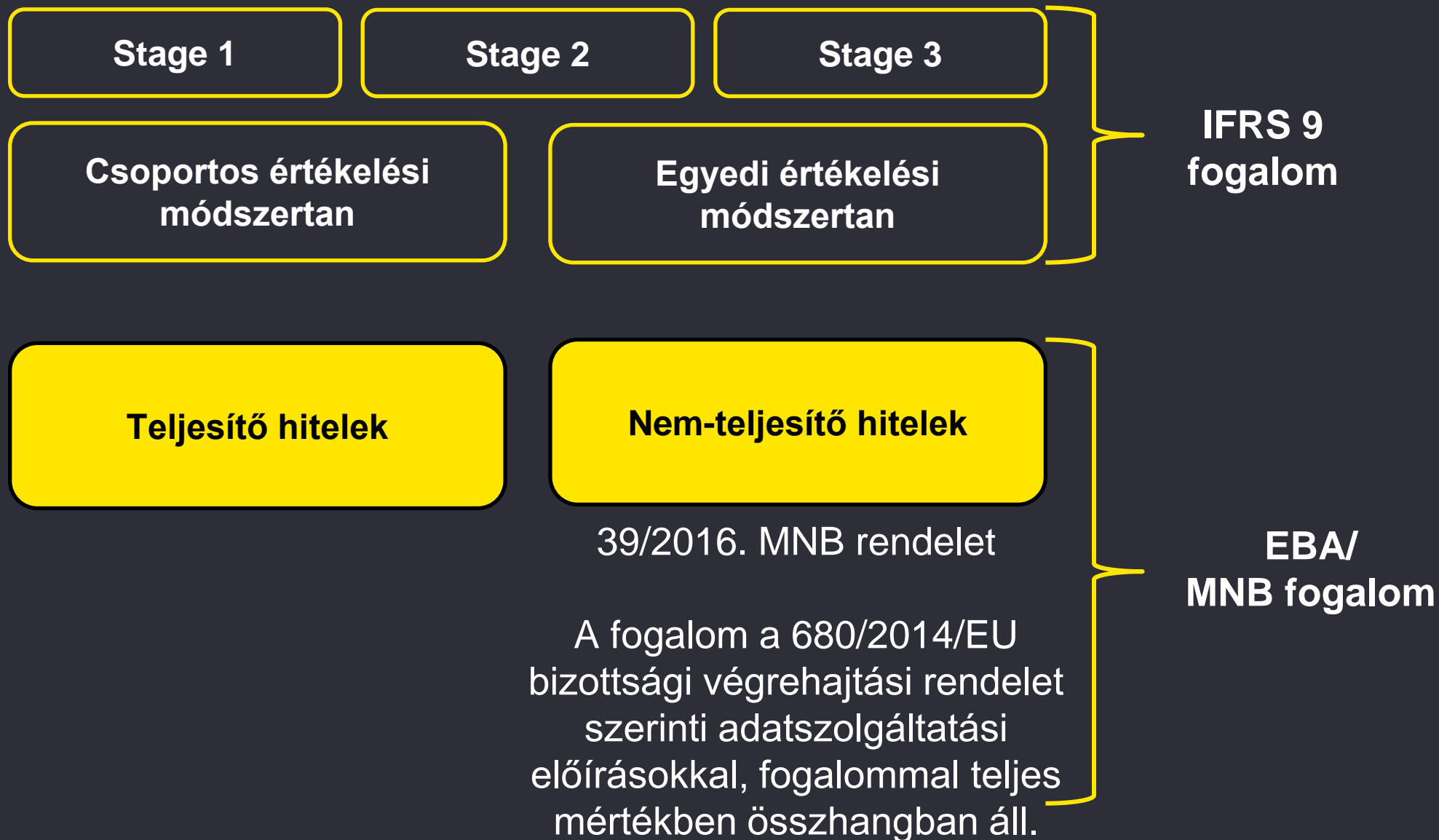
$$\text{ECL} = \text{PD} \times \text{LGD} \times \text{EAD} \times (1/\text{EIR})$$

Egyedi értékelési
módszertan

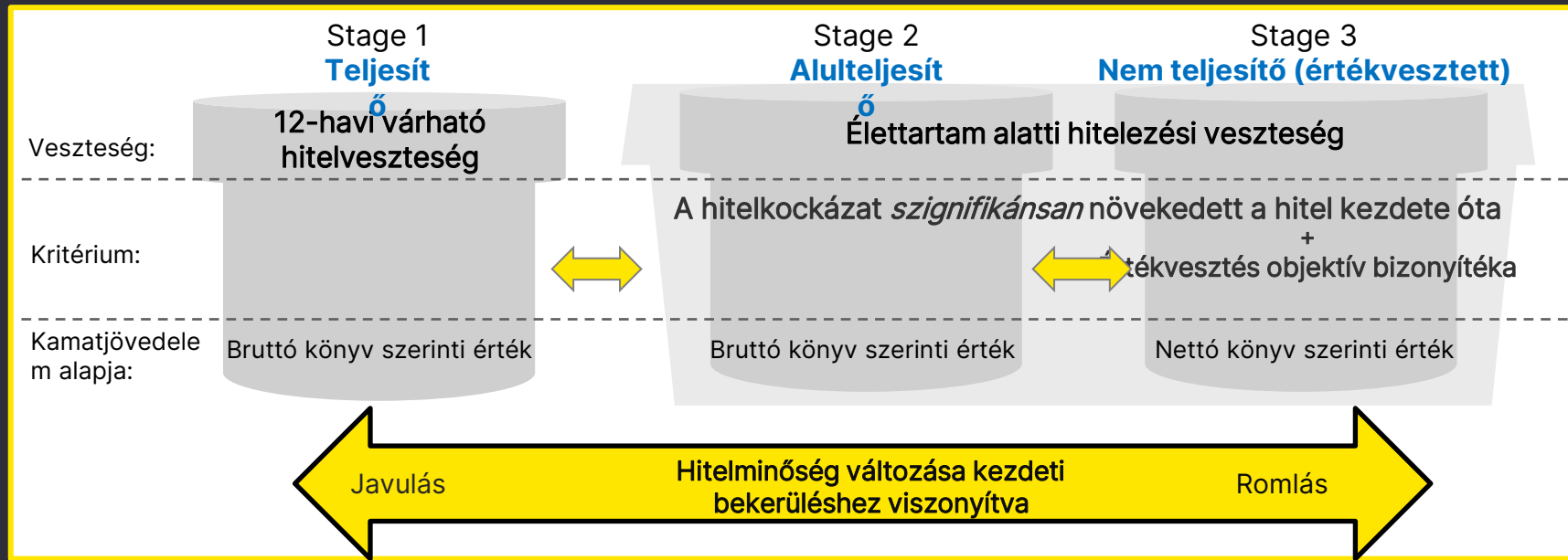

szerződéses cash flow-k és
várható cash flow-k különbsége
(EIR-rel diszkontálva)

IFRS 9- Értékvesztés fogalmak

IFRS 9- Várható hitelezési veszteség modell – általános megközelítés

- ▶ Az általános megközelítés alatt két mérési módszertant kell lefedni:
 - ▶ **Stage 1** □ **12-havi hitelezési veszteség** – az élettartam alatti hitelezési veszteség azon része, mely a riportálást követő 12 hónapban bekövetkező bedőlési valószínűséghez kapcsolódik
 - ▶ **Stage 2-3** □ **Élettartam alatti hitelezési veszteség** – hátralévő élettartam alatti várható veszteség jelenértéke
- ▶ A hitelezési veszteség mérésének a következőket kell tükröznie:
 - ▶ Valószínűséggel súlyozott összeg, a **lehetséges kimenetek (szcenáriók) értékelése** alapján
 - ▶ A **pénz időértékének** figyelembe vétele (azaz diszkontált értékek)
 - ▶ Aránytalan költség vagy erőfeszítés nélkül elérhető ésszerű és alátámasztott információ múltbeli eseményekről, **jelenlegi feltételekről és a jövőbeli gazdasági környezet előrejelzéséről**.

Lízingbe adó szempontjából a fontosabb számviteli elszámolások

Számviteli elszámolás	Hazai elszámolás		IFRS	
	Mérleg sort érintő könyvelés	Eredménykimutatást érintő könyvelés	Mérleg sort érintő könyvelés	Eredménykimutatást érintő könyvelés
Ügyfelekkel szembeni követelések értékelése (hitel, pénzügyi lízing)	Nettó könyv szerinti értéken (Bekerülési érték – értékvesztés)	-	Effektív kamatlábbal számolt amortizált bekerülési értéken	
Jutalékelszámolás	Költség aktív időbeli elhatárolás	Lineáris elszámolás a szerződés futamideje alatt	A követelés bekerülési értékének részeként amortizált bekerülési értéken	Effektív kamatláb módszer
Kamatbevétel elszámolása*	-	Esedékes kamatelőírás alapján annuitásos módszerrel	-	Effektív kamatláb módszer
Értékvesztés elszámolás**		Értékvesztés képzés / visszaírás bruttó módon		Várható hitelezési veszteség modell

*250/2000-es Kormányrendelet alapján kamatfüggősítés szabályainak alkalmazása a haza elszámolásnál

** 39/2016-os MNB rendelet alapján

Aktualitások

Aktualitások

- Fizetési moratórium
- Agrár moratórium
- Kamatstop („Kamatfixálás”)
- Extraprofit adó (külön előadás keretében)

Fizetési moratórium – Áttekintés

Mit jelent a fizetési moratórium?

Mikortól érvényes?

Milyen hitelekre vonatkozik?

A hiteltörlesztések felfüggesztése és az esedékessé váló kamatok felhalmozása, kamatos kamat nélkül

2020.03.19-től érvényes

Minden 2020. március 18-án fennálló hitel, kölcsön és pénzügyi lízing

Meddig tart?

Moratórium 1-2
2021.10.31.

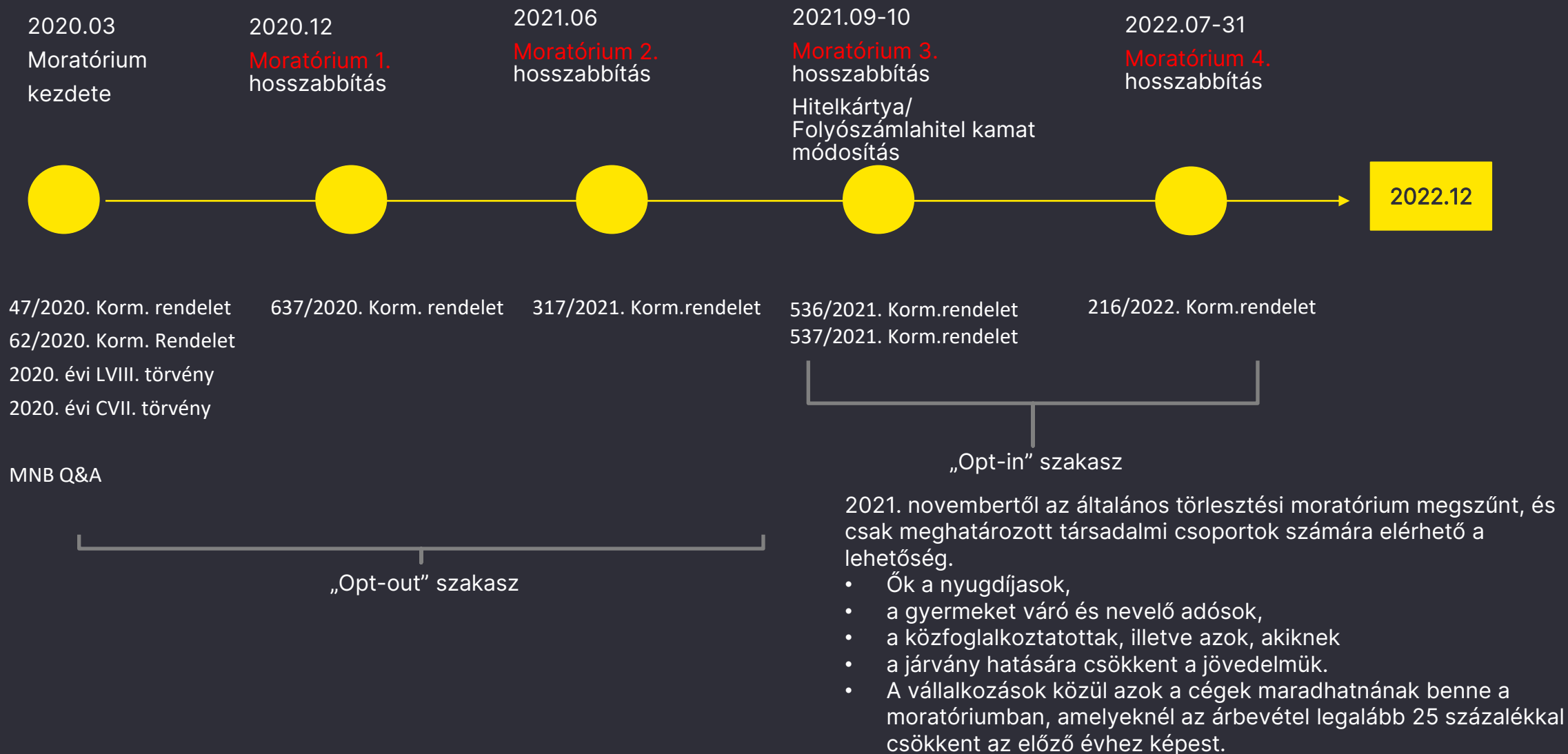
Moratórium 3-4
2022.12.31.

Részvételi feltétel

Általános
Automatikus részvétel
Kilépési szándék jelzése szükséges

A résztvevők köre korlátozott
Instrumentumok köre korlátozottabb
Nem automatikus részvétel
A moratórium fenntartására irányuló nyilatkozatot szükséges tenni

Fizetési moratórium – Jogszabályi háttér

Fizetési moratórium – Hazai és nemzetközi számviteli kezelése

Hazai elszámolás		IFRS	
Mérleg sort érintő könyvelés	Eredménykimutatást érintő könyvelés	Mérleg sort érintő könyvelés	Eredménykimutatást érintő könyvelés
Nem tekinthető késedelmesnek, külön kamatgyűjtő számlára könyvelődik a moratórium során felhalmozott kamat.	A meg nem fizetett kamat nem kamatozik és nem szükséges függővé tenni az összeget, mivel az a moratórium miatt nem esedékes még.	A könyv szerinti értéket a módosítás napján csökkenteni szükséges, mely az effektív kamattal épül vissza.	Módosítás miatt veszteséget kell elszámolni.

Példa a szerződésmódosítás hatására IFRS szerint

Fizetési moratórium

Hitelösszeg	10 000 000 Ft
Eredeti futamidő	60 hó
Kamat és EIR	3%
Eredeti törlesztő részlet	179 687 Ft
Új futamidő	72 hó

Dátum	Periódus	Törlesztő (tőke+kamat)	Fennálló tőketartozás	Meg nem fizetett kamat CF	Meg nem fizetett kamat jelenértéke	Moratóriumban felgyűlt kamat törlesztése	Moratóriumban felgyűlt kamat törlesztésének jelenértéke
2020.01.01			10 000 000				
2020.01.31	1	179 687	9 845 313				
2020.02.29	2	179 687	9 690 239				
2020.03.31	3	0	9 690 239	24 226	24 165	0	0
2020.04.30	4	0	9 690 239	24 226	24 105	0	0
2020.05.31	5	0	9 690 239	24 226	24 045	0	0
·	·	·	·	·	·	·	·
·	·	·	·	·	·	·	·
2021.01.31	13	175 649	9,538,816	0	0	4 038	3 928
2021.02.28	14	175 649	9,387,013	0	0	4 038	3 918
2021.03.31	15	175 649	9,234,832	0	0	4 038	3 909
...							
Total				242 256 Ft	238 958 Ft	242 256 Ft	219 161 Ft

Moratórium

Módosítás hatása =
Kamat CF-k elvesztett időértéke
- 19 797 Ft

Agrár moratórium – Jogszabályi háttér

2022.09.01
Moratórium
kezdete

2022.09.15
Jelentkezési
határidő

292/2022. Korm. rendelet

MNB vezetői körlevél
2022. szeptember 2.

„Opt-in” szakasz

- A növénytermesztés, állattenyésztés, vadgazdálkodás és kapcsolódó szolgáltatások (TEÁOR: 01 és ÖVTJ: 01), erdőgazdálkodás (TEÁOR: 02 és ÖVTJ: 02), halászat, halgazdálkodás (TEÁOR: 03 és ÖVTJ: 03) szakágazatból származó 2021. évi - az eladott áruk beszerzési értéke nélkül számított - nettó árbevétele eléri a 2021. évi nettó árbevételeinek 50%-át, vagy
- a hitel célja megfelel az a) pont szerinti valamely szakágazatnak
- rendelet rendelkezéseit a 2022. augusztus 31. napján fennálló szerződések alapján már folyósított kölcsönökre kell

alkalmazni

Moratórium 4-ben résztvevő ügyfelek kitettségeinek kezelésére vonatkozó elvárások

- Nementeljesítés
- Átstrukturálás
- A moratóriumba történő belépés hatása a stage besorolásra
- Értékvesztés szintek meghatározása

Agrár moratóriumban résztvevő ügyfelek kitettségeinek kezelésére vonatkozó elvárások

- Nementeljesítés
- Átstrukturálás
- A moratóriumba történő belépés hatása a stage besorolásra
- Értékvesztés szintek meghatározása

Kamatstop – jogszabályi háttér

- A Kamatstop rendelet (782/2021. (XII. 24.) Korm. r.), valamint annak változatlan feltételekkel történő meghosszabbításáról szóló rendelet (215/2022. (VI. 17.) Korm. r.) szerint egyes referencia-kamatlábhoz kötött árazású jelzáloghitelek esetén a referencia-kamatláb a 2021. október 27-én érvényes referencia-kamatérték figyelembevételével kell megállapítani.
- Hatálybalépés dátuma: 2022. január 1.
- Kamatstop meghosszabbításra került 2022.12.31-ig az eredeti 2022. június 30-i határidőről a 215/2022 (VI.17) Korm.rendelet által
- Ez azt jelenti, hogy a 2022. január 1-jétől 2022. december 31-ig a Kamatstop rendelet miatt az alkalmazott referencia-kamatláb a 2021. október 27-én érvényes referencia-kamatlábnál nem lehet magasabb.
- Milyen kölcsönökre vonatkozik a kamatstop?
 - Éven belül átárazódó változó kamatozású lakossági jelzáloghitelek és lakáslízing
- Kölcsönökre vonatkozó jogszabály: 782/2021 (XII.24) Korm. Rendelet
- Lakáslízing szerződésekre vonatkozó jogszabály: 49/2022 (II.18) Korm.rendelet hatályos 2022. február 19-től

Kamatstop - számviteli elszámolás

Hazai elszámolás		IFRS	
Mérleg sort érintő könyvelés	Eredménykimutatást érintő könyvelés	Mérleg sort érintő könyvelés	Eredménykimutatást érintő könyvelés
-	Az alacsonyabb kamaton kerül elszámolásra a kamatbevétel	Könyv szerinti értéket a módosítás napján az elvesztett időértékkel csökkenteni szükséges, mely az effektív kamattal épül vissza a kamatstop ideje alatt.	Forward kamatrátákkal meg kell becsülni a várható kamatot és a fixált kamat közötti különbség jelenértéke kerül veszteségként elszámolásra

Köszönöm szépen
a figyelmet!